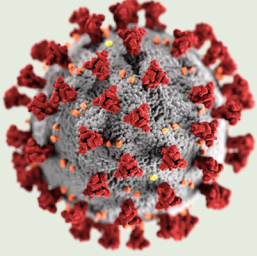

KORONAVİRÜS GÜNLERİNDE TARIM

Çin'in Wuhan Kentinde 2019 Aralık ayında görülen Covid-19 salgını 2 ay gibi kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına aldı. Coronavirüs kaynaklı Covid-19 hastalığı, 11 Mart tarihi itibarıyla Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından **pandemi** (tüm dünyaya yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalık) olarak ilan edildi. Türkiye'de ise ilk vaka aynı gün ortaya çıktı ve diğer ülkelere kıyasla durum daha ciddi boyutlara doğru ilerlemektedir. 3 Nisan 2020 itibarıyla Türkiye'de vaka sayısı 18135 hayatını kaybeden yurttaşların sayısı 356, iyileşen hastaların sayısı 415 olarak belirtildi.

Corona Virüs

Fotoğraf: Wikipedia

COVID-19 Kelimesinin açılımı:

- » CO - Corona
- » VI - Virüs
- » D - Disease (Hastalık)
- » 19 - 2019 yılı (Başlangıç tarihi)

Çin, İtalya, Amerika başta olmak üzere binlerce insanın hayatını kaybettiği pandemi sürecinde devletlerin sosyal politikaları, sağlık sistemleri ile neoliberalizm kısıcında üretim ve dağıtım ilişkileri tartışılmaya başlandı. Ticaret sektörü ve uluslararası piyasalar alt üst oldu. Ülkelerin sağlık, eğitim ve ekonomi alanlarındaki sistemleri işleyemez hale geldi. Bunlarla birlikte **tarım sektörü** ve **gıda güvencesinin** önemi bir kere daha gündeme geldi. İnsanların ilaca, tedaviye ihtiyacı olduğu kadar sağlıklı ve güvenilir gıdaya da ihtiyacı olduğu öne çıktı. Ülkelerin tarım alanında kendi kendine yeterli olmasının önemi ve

üretim odaklı politikaların acil olarak hayata geçirilmesi dile getirildi. Dolayısıyla birçok ülke tarım ve gıda üretimi için önlemler almaya başladı.

Türkiye ise iklim koşulları ve coğrafyasıyla kendi kendine yetebilecek bir tarım ülkesiyken hatta dünyayı da belli tarımsal ürünlerle doyurabilecek bir kapasiteye sahipken; AKP'nin 18 yıldır uyguladığı politikalarla tarım alanında gerilemiştir. Yıllarca dışa bağımlı olan ve ithalat politikalarıyla Türkiye'de, mazot, gübre, tohum, ilaç gibi girdi maliyetleri yükselmiş, tarım arazileri betonlaştırılarak yok edilmiş hatta ekim alanları daraltılıp dışarıdan tarım ürünleri satın alınmaya başlanmıştır.

Fotoğraf: AA

Türkiye, 2006-2016 yılları arasında ekilen ve dikilen tarım alanlarının %8,2'sini toplam tarım alanlarının ise %5,22'sini kaybetti.

Kendi tarımsal üretimi kendine yeten ülke konumundan ithalat ile tarımsal ürün ihtiyacını karşılayan ülke konumuna getirildik.

Fotoğraf: tarlasera.com

AKP İTHALATTA TARİHİ REKOR KIRDI!

Buğday ithalatında 2019'un ilk 10 ayında 7,6 milyon tonla rekor kırıldı. 2109'un ilk 10 aylık döneminde 6 milyon 750 bin ton ekmeçlik ve 902 milyon ton makarnalık olmak üzere toplamda 7 milyon 652 bin ton buğday ithalatı yapıldı.

Bu tarihi rekor, üretimin azalması, un ve makarna ihracatının artmasından kaynaklanmaktadır.

AKP'nin koronavirüs etkisiyle oluşabilecek kıtlığa karşı alacağı en iyi önlem olarak ithalata başvurma ihtimalinden daha fazla önlem alması gerekmektedir. AKP 18 yıl boyunca ülkeyi ithalat bağımlısı hale getirmesinin sonunda korona günlerinde belki ithalat edebilecek ürün bulamayacaktır. Balsa bile çok fahiş fiyatlardan ithal edecektir.

1 KİLO İHRACATA KARŞI 6 KİLO İTHALAT YAPIYORUZ!

Tarım Bakanlığı'nın 2020 bütçe görüşmelerinde de Türkiye'nin tarımda ithalatçı durumuna düştüğü ortaya çıkmıştı. 1 kilogramlık ihracata karşılık 6 kilogram tarımsal ürün ithal ettik.

AKP iktidarında saman ithalatından, canlı hayvan ithalatına kadar hemen her alanda ithalat rekoru kırıldı.

8 milyon baş canlı hayvan, 300 bin tona yakın kırmızı et ithal edildi. Toplamda 81 milyar dolarlık tarımsal hammadde ve ürün ithal ediyoruz, buna karşılık 13 milyar dolarlık tarımsal hammadde ihracatımız var.

ÖNLEM PAKETİNDE TARIMA YER YOK!

Peki, tarım ürünlerine büyük ölçekte ithalat yoluyla ulaşan ülkeler arasında yer alan Türkiye'nin koronavirüs salgınının tarıma etkilerine karşı bir program veya bütçe planlaması mevcut mu?

⚠️ Türkiye'de koronavirüse karşı alınan önlemler kapsamında tarım sektörüne yer verilmemiştir.

⚠️ Salgın Türkiye'de yayıldığından bu yana Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli Tarım ve gıda sektöründe olumsuz bir şey görmediğini belirtmiş ve ithalat rakamlarına rağmen 20 Mart'ta yaptığı açıklamada, "Kendi kendine yeten bir ülke... Kimse endişe etmesin. Et, süt, hububat kısmında her kısımda stoklar yeterli. Balıkta da 1 milyar doların üzerinde ihracat yapan ülkeyiz. Yetiştiricilik ve avcılık noktasında bir eksikimiz yok. Protein kaynaklarında eksik yok. Görürsek, gerekli tedbirleri alırız. Ne et, süt, makarnada eksik yok." dedi.

⚠️ Ancak Türkiye'nin tarımda dışa bağımlı olması sorunu göz önüne alındığında ithal etmek zorunda olduğumuz yem hammaddeleri, yağlı tohumlar ve diğer ürünlerde ithalatta ilgili önlemler bir an önce alınmalı ve risk grubundaki ürünlerin ihracatı da yasaklanmalıdır.

Fotoğraf: Beritan Sayan

Türkiye belli tarımsal ürünlerde gümrük vergilerini sıfırlayarak ithalatın önünü daha da açmıştı. Ocak 2019'da Toprak Mahsulleri Ofisi'ne (TMO) bakliyat, buğday, arpa, mısır ve pirinç ithalatında sıfır gümrükle ithalat yetkisi verilmişti.

Ancak koronavirüs salgını karşısında diğer ülkeler kendi gümrük kapılarını açacak mı?

⚠️ Konuyla ilgili en yakın örnek Rusya'nın 20 Mart itibarıyla tahıl bazlı ürünlerin ihracatını askıya almasıdır. Türkiye, 2019 yılında yaklaşık 10 milyon ton buğday ithal etti. Bunun yaklaşık % 80'ni ni Rusya'dan aldığını göz önüne alınırsa gıda egemenliğiyle ilgili ciddi bir sorunla karşı karşıyayız.

⚠️ İthalat edilememesi durumunda mevcut ürünlerin karne ile satılma, kuyruk oluşma, hatta ürünün bulunmaması ciddi bir kıtlık ve kaos ortamı yaratabilir.

⚠️ Böyle bir durumda her ülke öncelikle kendi iç piyasasını düşünerek adımlar atacak, politikalar üretecektir. Rusya örneğinde olduğu üzere devletler öncelikle kendi yurttaşlarının ihtiyacını karşılayacak ve stok durumuna göre ihracat yapılmasına izin verilecektir.

⚠️ Koronavirüs salgınıyla ülkeler kendi içlerine dönerek , yerel imkanlarla ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmakta ve bu yönde politikalar üretirken Türkiye ithalata dayalı politika uygulamaktadır. Türkiye üretim odaklı politikaları uygulamadığı takdirde 3 ay gibi kısa sürede gıda ürünleri bulamayabilir. Acil olarak üretime yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

⚠️ Son olarak Rusya Federasyonu, Kazakistan, Ermenistan, Belarus ve Kırgızistan'ın oluşturduğu Avrasya Ekonomik Birliği organlarından Avrasya Ekonomik Konseyi 31 Mart 2020'de yapılan toplantısında un, soğan, sarımsak, pancar, çavdar, pirinç, karabuğday, darı, tahıllardan elde edilen ezme ve kepekli karışımlar, karabuğday yan ürünleri, karabuğdaydan hazırlanan gıdalar, ezilmiş ve ezilmemiş soya fasulyesi ve ayçiçeği çekirdeği ihracatının 10 Nisan'dan itibaren 30 Haziran'a kadar yasaklanması kararlaştırıldı.

KITLIK

Fotoğraf: Nilgün Yardımcı

Peki böylesi bir durumda kendi topraklarında yetiştirme imkânı olan tarımsal ürünlerin ithal edilememesi ne anlama gelmektedir?

Pandemi sebebiyle ülkeler seyahat ve ticaret başta olmak üzere her alanda bir daralma ve içe çekilme yaşarken, sınırlar kapatılırken tarımda dışa bağımlılığın sonucu olarak da bizi bekleyen olası en büyük tehlike: **kıtlık**.

TARIMSAL ÜRETİM ERTELENEMEZ

Krizin yaşandığı bu dönem başta sebze ve meyve gibi olmak üzere birçok ürün için ekim ve hasat zamanıdır. Tütün, alkol, meyve suyu üretimi; gıda ve tekstil sanayinin ham maddesi tarımsal ürünlere dayalıdır. Tarımsal üretim zamana bağlı olduğu için fabrika üretimi gibi ertelenemez. Hasat zamanında yapılmadığında tarlada kalan ürün heba olabilir ve yurttaşlar bir sonraki hasat zamanını beklemek zorunda kalabilir. Çiftçinin tarlaya çıkamaması durumunda, yeterli tarımsal üretim olmazsa kıtlık riski ile karşı karşıya kalacağımız kaçınılmaz bir gerçek. Çiftçiler üretmezlerse tüketiciler alacak gıda bulamayacaklardır. Dolayısıyla tarımsal ürünlerde kıtlık olmaması için çiftçinin tarlasına gitmesi gerekmektedir.

Fotoğraf: ortadogugazetesi.com

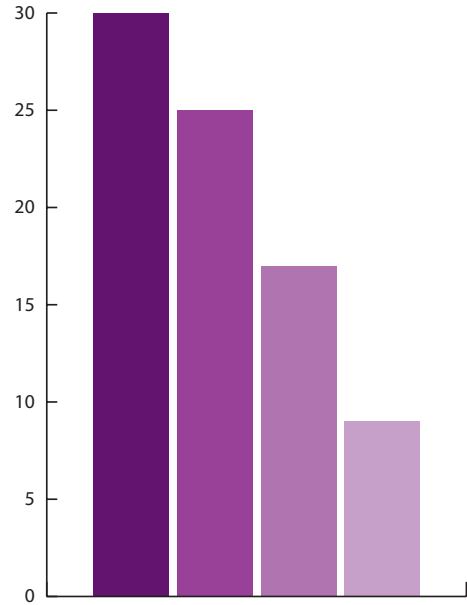

Fotoğraf: evrensel.nethaber

Ancak çiftçinin son yıllardaki en temel sorunu olan mazot, gübre, tohum, ilaç gibi girdi maliyetlerine koronavirüs krizi ile yenileri eklenmiştir. Doku kültürü ile fide üretenlerin en çok kullandıkları eldiven, maske ve dezenfektan ürünleri gibi malzemelerin fiyatı artarak yeni maliyetler oluşmuştur.

SON 1 AYDA FİYATLARI ARTAN İTHAL YEM HAMMADDELERİ

Yüksek elektrik fiyatları yüzünden sulamada kısıtlamaya gidilmesiyle üretimde verim kayıpları yaşanmaktadır. Son 1 ayda gübre, yem ve zirai ilaçlara yapılan zam artışının ithal edilen ürünlere çarpıcı bir şekilde yansımalarını görmekteyiz.

- Üre Gübresi %30 zlandı
- Amonyum Sülfat %25 zlandı
- Soya Küsfesi %17 zlandı
- Ay Çiçeği Küspesii %9 zlandı

Girdi maliyetlerinin artışı, tarım desteklemelerinin yetersizliği ve mevsimlik tarım işçilerinin salgın karşısındaki akibeti de tarımsal üretimdeki önemli sorunlar arasında yer alıyor.

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİ

Zaman kaybetmeden mevsimlik tarım işçilerinin koşullarının iyileştirilmesine yönelik önlemler alınması gerekmektedir. Çünkü başta Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı iller olmak üzere birçok ilden sosyal güvenliği olmayan mevsimlik tarım işçileri aileleri ile birlikte hasat için batı illerine göç edecek, hijyen koşullarının olmadığı çadırlarda 10-15 kişi yaşamak zorunda olacaklar ve Koronavirüs'e karşı ölüm riski ile baş başa kalacaklardır.

Fotoğraf: dogruhaber.com

Mevsimlik tarım işçileri çoğu zaman traktör ve kamyonet gibi seyahata uygun olmayan araçların kasalarında yolculuk yapmak zorunda kalıyor.

Tarlada "fiziksel mesafeyi" korumak kolay görünse de çiftçinin, mevsimlik işçilerin, kırsalda yaşayan, çalışan insanların sağlık ve yaşam koşullarının hiç de kolay olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle virüsle mücadele kadar, gıda üretimi ve üretimde rol alan çiftçi ve emekçilerin koşulları da bir o kadar önemlidir. Çünkü kırsalda virüs yayılırsa o zaman tehlikenin boyutları çok daha büyüyecektir. Tarlalardan ürün toplanamayacağı için birbirini izleyen felaketler ardı sıra gelecektir.

Konuyla ilgili Şanlıurfa Mevsimlik Tarım İşçileri Derneği Başkanı Suphi Hatipoğlu da mevsimlik tarım işçileri adına Kovid-19 şartlarına uygun seyahat ve taşınma imkanı talep etti. Hatipoğlu 31 Mart'ta AA muhabirine yaptığı açıklamada:

"Valiliklerin kendi arasındaki koordinasyonla sorunlarımızın çözülmesini bekliyoruz. Tarlaya gittiğimizde de oradaki temizlik imkanı, maske, eldiven ve dezenfektan gibi hijyen koşullarının sağlanmasını istiyoruz. Her yıl tuvalet, duş ve su gibi taleplerimiz zaten oluyordu ancak bu yıl salgından dolayı taleplerimiz çok daha fazla önem kazandı" dedi.

FAO: "GİDEREK ARTAN BİR GIDA KRİZİYLE KARŞI KARŞIYAYIZ"

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 17-23 Mart haftasında "Sorular ve Cevaplar: COVID-19 Salgını - Gıda ve Tarım Üzerindeki Etkisi" başlıklı bir bilgi notu paylaştı. FAO, "Hastalık hızla yayılıyor. Bu artık bölgesel bir mesele değil - tepki gösterilmesi gerektiren küresel bir sorundur." diyerek sorunun önemine dikkat çekti

"En savunmasız insanları korumak, salgının gıda sistemi üzerindeki olumsuz etkilerini hafifletmek ve küresel gıda tedarik zincirlerini canlı tutmak için hızlı önlemler alınmadıkça, giderek artan bir gıda kriziyle karşı karşıyayız" uyarısında bulundu.

Koronavirüs şokunun hem gıda arzı hem de talebini olağandışı şekilde etkilediğine dikkat çekilen bilgi notunda, salgının insanların yaşamları ve refahı üzerindeki etkisi nedeniyle arzda kesintilerin olabileceği, aynı zamanda tedarik zincirindeki bozulma ve aksaklık sonucu maliyetlerin artabileceğine dikkat çekiliyor.

Sınırların kapatılması, karantinalar ve pazar, tedarik zinciri ve ticaret aksaklıkları, insanların özellikle virüsün sertçe vurduğu veya zaten yüksek düzeyde gıda güvensizliğinden etkilenen ülkelerde, yeterli / çeşitli ve besleyici gıda kaynaklarına erişimini kısıtlayabilir.

NİSAN-MAYIS AYLARI KRİTİK

Nisan ve Mayıs aylarında gıda tedarik zincirinde aksamalar beklendiği kaydedilen bilgi notunda,

"Karantina ve evden çıkma yasağı gibi durumlar, işçilerin sahada çalışma isteğini düşürebilir veya serbest dolaşımını kısıtlayabilir. Bu da işgücü kıtlığı sonucu çiftçilerin ve gıda sanayinin işini zorlayabilir. Keza, gübre, veteriner ilaçları ve diğer girdilerin yetersizliği tarımsal üretimi olumsuz etkileyebilir deniliyor.

FAO: "Herhangi bir senaryoda, en çok etkilenenler nüfusun en yoksul ve en savunmasız kesimleri olacaktır (göçmenler, yerinden edilmişler ve uluslararası anlaşmazlıklardan zarar görenler dahil.) Uzun süreli krizler içinde olan ülkeler, aynı zamanda halk sağlığına yeterince yatırım yapamadıkları için bu ülkelerde pandeminin etkisi çok daha derinden olacaktır."

KORONAVİRÜS ve BAĞIŞIKLIK SİSTEMİ

Mevcut neoliberal tarım politikalarıyla gıda egemenliği, gıda güvencesi ve gıda güvenliğine ters olarak özellikle GDO'lu gıdalar ve tarım ürünlerinde pestisit kullanımı bağışıklık sistemini zayıflatmaktadır.

Sağlıklı gıdaya ulaşamayan halkın ve özellikle de risk grubunun salgın karşısında yetersiz beslenme sonucu son derece savunmamız kalacağı ise şüphesiz bir gerçek.

Koronavirüs tehlikesine karşı mücadele etmenin en etkili yöntemlerinden biri güçlü bir bağışıklık sistemine sahip olmaktan geçiyor. Bağışıklık sistemini güçlendiren en önemli faktörlerden biri besleyici gıdalara, düzenli olarak yeterli ve güvenilir şekilde erişebilmekte geçiyor.

Fotoğraf: bagisiklik.com

Bağışıklık sisteminin ihtiyacı olan temel bileşenlerden; Çinko*

Çinko bağışıklık sistemini çok yönlü etkiler. Doğudan gelen bağışıklık hücrelerinin, nötrofillerin ve öldürücü hücrelerin gelişimi ve işlevi için önemlidir.

Kabak Çekirdeği 10,3 mg./100 gr. Çinko içeriyor**	Tahin 9,1 mg./100 gr. Çinko içeriyor**	Ayçekirdeği 8,1 mg./100 gr. Çinko içeriyor**

Gıdadedektifi.com
#NeYediğiniziBilin

**Kaynak: Ulusal Gıda Kompozisyon Veritabanı'ndan alınmış ortalama değerlerdir.

Kaynak: gıdadedektifi.com

KORONA VİRÜSÜ (SARS-CoV-2) GIDALARLA BULAŞIYORMU?

Gıda mühendisi Dr. Bülent Şık **bianet.org'da** yayınlanan makalesinde bu soruyu şöyle yanıtlıyor:

“Gıda maddelerine korona virüsü bulaşması ancak virüs ile enfekte kişilerin aksırma, öksürme ya da virüse bulaşık elleri ile gıda maddelerine dokunmaları ile söz konusu olmaktadır. Ancak virüsler bakterilerin aksine gıda maddeleri üzerinde çoğalamazlar. Gıdalara bulaşmış olsalar bile çoğalma imkânı bulamayacakları için gıda üzerindeki sayıları zaman içinde azalacaktır.

Korona virüsünün karton gıda ambalajlarında bir gün boyunca ve plastik ambalaj malzemelerinde ise birkaç gün boyunca bulunabildiği ve virüsle bulaşık bu tip yüzeylere ya da nesnelere dokunduktan sonra ağızımıza, burnumuza ya da gözlerimize dokunmanın “çok küçük” de olsa virüs bulaştırma riski olduğu belirtilmektedir.”

Fotoğraf: pinterest.com

GIDALARLA İLGİLİ EV İÇİ BAZI HİJYEN KURALLARI

- ⚠️ Yiyecekler bol su ile yıkanarak temizlenmeli.
- ⚠️ Yiyeceklerin temizlenmesi için herhangi bir kimyasal madde ya da dezenfektan madde kullanılmamalı.
- ⚠️ Çiğ tüketilen yiyeceklerin pişmiş gıdalarla temas etmesi engellenmeli.
- ⚠️ Çiğ ve pişmiş gıdalar buzdolabında farklı raflara konulmalı.
- ⚠️ Pişirilmiş gıdalar buzdolabında üst raflara, çiğ gıdalar alt raflara konulmalı.
- ⚠️ Pişirme işlemleri virüsleri yok eder. Virüsler 72 santigrat derece ve üstündeki sıcaklıklarda ölür. Haşlama, kaynatma, kızartma, fırınlama vb. gibi yiyecek pişirme yöntemlerinde ulaşılan sıcaklıklar her türlü virüsü yok etmek için fazlasıyla yeterlidir.

HDP OLARAK DİYORUZ Kİ:

1. 2019 yılına ait bütün tarımsal desteklemeler hemen ödenmelidir.

2. Salgın sebebiyle üreticilerin önünü görebilmesi açısından destekleme kapsamına bütün bitkisel ve hayvansal ürünler de dahil edilmelidir.

3. Yeni girdi maliyetleri göz önüne alınarak tarımsal ürün ve hayvancılık destekleri artırılmalıdır.

4. Çiftçilerin üretim yapabilmesi ve tarımın sürdürülebilir olması için tarım girdilerinin yeniden düzenlenmesi gerekir. Devlet çiftçilere üretileni alma garantisini verilmelidir.

5. Bütün tarım emekçilerinin hijyenik koşullarda çalışmaları sağlanmalıdır. İşçiler tarlada en az 2 metre "fiziksel mesafe" olacak şekilde çalışmalıdır ve işçilere özel koruyucu giysi, maske, eldiven ve dezenfektan ürünleri ücretsiz olarak verilmelidir.

6. Mevsimlik tarım işçilerinin seyahatleri İçişleri Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığının koordinasyonu ile koronavirus faktörü gözönüne alınarak güvenli ve hijyenik koşullar sağlanarak gerçekleştirilmelidir.

7. Mevsimlik tarım işçileri yola çıkmadan sağlık kontrolleri yapılmalı ve barınacakları yerler dezenfekte edilerek şartları iyileştirilmelidir. Koronavirusun yayılmasını önlemek için tarım alanları karantina altına alınmalı, giriş ve çıkışlar denetlenmelidir.

8. Kırsalda çalışanların tümü sosyal güvenlik kapsamına alınmalıdır.

9. Türkiye'nin dışa bağımlı olduğu ve ithal etmek zorunda olduğu yem hammaddeleri, yağlı tohumlar ve diğer ürünlerde ithalatla ilgili önlemler alınmalıdır.

10. Tahıl ürünleri gibi risk grubundaki ürünlerin ihracatı yasaklanmalıdır.

11. Tarımda ithalat politikalarından tamamen vazgeçilmeli Türkiye'nin tarımda kendi kendine yetebilmesi için üretim esaslı politikalar oluşturulmalıdır.

12. Çiftçilerimizin bankalara ve Tarım Kredi Kooperatifine olan borçları ile birlikte icralık çiftçinin borçları kamu borcu olarak devletçe karşılanmalıdır.

13. Önümüzdeki Ramazan ayı birlikte artan gıda talebinden dolayı haksız fiyat artışlarının önlenmesine yönelik önlemler alınmalıdır.

14. Koronavirüsle birlikte çok uluslu şirketlerin tekelinde bulunan tohumlar yerine yerli tohumla sahip olmanın önemi birkez daha ortaya çıkmıştır. Sınırların kapatıldığı ticaretin askıya alındığı bu kriz döneminde gıda egemenliğinin sağlanması amacıyla yerli atalık tohumunun yeniden kullanımı için acil olarak yasal bir düzenleme yapılmalıdır.

15. Tarımla ilgili acil olarak bir önlem ve eylem paketi hazırlanmalıdır.

16. Hasatın zamanında yapılması ve organize edilmesi, pazara ulaştırılması gerekmektedir.

17. Koronavirüs salgınının yıkıcı etkileri göz önünde bulundurulduğunda geleceğe yönelik gıda krizleri, açlık ve kıtlık gibi sorunlar karşısında etkin bir tarım politikası oluşturulmalıdır.

18. Tarımın insanlık için artışı olduğu ön görülerek Türkiye'nin tarımdaki potansiyeliyle birlikte başka ülkelere de ihracat yapabilecek politikalar oluşturması gerekmektedir.

19. Köyleri boşaltılan Kürtler başta olmak üzere kırsaldan kente göç eden birçok işçi salgın sebebiyle kendi topraklarına geri döndüğünde tarımın yeniden canlandırılması, tarımsal üretimin sağlanması için devlet her türlü desteği sunmalıdır.

20. Var olan tarım arazileri korunmalı, ekilmeyen 4 milyon hektar tarım arazisi yeniden kullanılabilir duruma getirilmelidir. Tarım arazilerinin betonlaştırılmasının önüne geçen yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

HDP Genel Merkez

Adres: Barbaros Mah. Büklüm Cad. No: 117 06680

Çankaya/Ankara

@HDPgenelmerkezi

www.hdp.org.tr

HALKLARIN
DEMOKRATİK
PARTİSİ